

**EKSĀMENS KĪMIJĀ
12. KLASEI
2003. gada 18. jūnijā
SKOLĒNA DARBA LAPA**

1. *data*

KODS

— K İ M

1. uzdevums.

Vai apgalvojums ir pareizs? Apvelciet atbildi ar aplūti!

1.	Radioaktīvos izotopus izmanto medicīnā.	JĀ	NĒ	1. _____
2.	Cukura ražošanā izmanto kaļķu pienu.	JĀ	NĒ	2. _____
3.	No ogām un augļiem radušos traipus var iztīrīt ar ūdeņraža peroksīdu.	JĀ	NĒ	3. _____
4.	Skābeklis saistās ar hemoglobīnu daudz ātrāk nekā oglēkja(II) oksīds.	JĀ	NĒ	4. _____
5.	Latvijā ražo stikla šķiedru.	JĀ	NĒ	5. _____
6.	Ožamais spirts ir amonjaka šķīdums ūdenī.	JĀ	NĒ	6. _____
7.	Nemetālu oksīdi ir bāziskie oksīdi.	JĀ	NĒ	7. _____
8.	Kurināmā degšana ir eksotermisks process.	JĀ	NĒ	8. _____
9.	Etanāls ir etanola homologs.	JĀ	NĒ	9. _____
10.	Anilīnu izmanto krāsvielu un ārstniecības līdzekļu ražošanā.	JĀ	NĒ	10. _____

Aizpilda vērtētājs

Vērtētāja kods

2. uzdevums.

Katram jautājumam ir tikai viena pareiza atbilde. Izvēlieties pareizo atbildi un apvelciet tās burtu ar aplīti! Nepieciešamajām papildu darbībām izmantojiet lapas brīvās vietas!

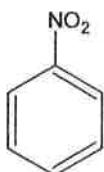
1. Kura viela izdalās pie katoda, elektrolīzējot vara(II) sulfāta šķīdumu?

A Cu   B S   C H₂   D O₂

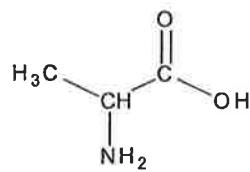
2. Nātrijs molibdāta formula ir Na₂MoO₄, bet svina arsenāta formula – Pb₃(AsO₄)₂. Svina molibdāta formula ir:

A PbMoO₄   B Pb₃(MoO₄)₂   C Pb₂(MoO₄)₃   D Pb₃(MoO₄)₄

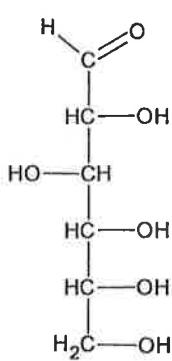
3. Kuram savienojumam ir amfotēras īpašības?

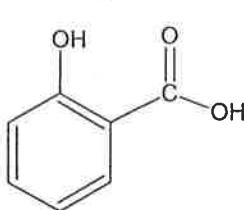
A

B

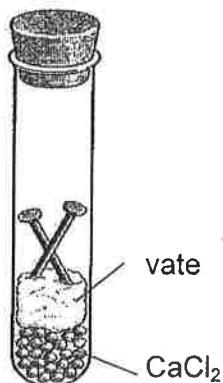
C

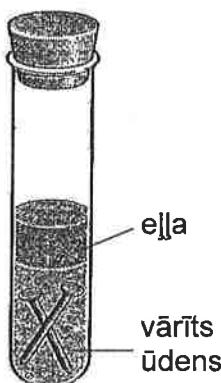
D

3. _____

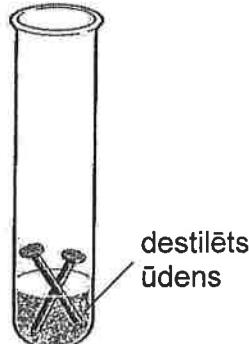
4. Lai noskaidrotu dažādu faktoru ietekmi uz dzelzs korozijas ātrumu, dzelzs naglas ievietoja mēgenēs, kurās tika radīta dažāda vide. Kurā gadījumā dzelzs korozija norisinās visstraujāk?

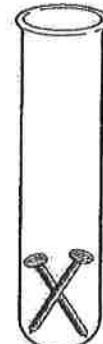
A

B

C

D

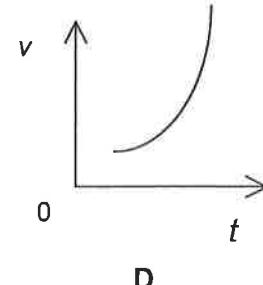
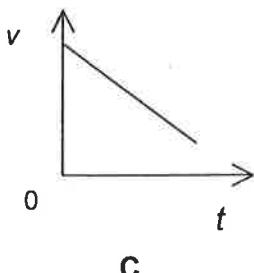
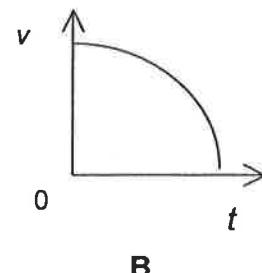
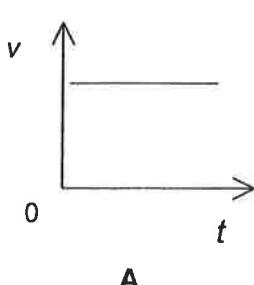
4. _____

5. Kurš no reakciju vienādojumiem attēlo dabas procesu, kurā palielinās ūdens cietība?

- A $\text{CaCO}_3 + \text{H}_2\text{O} + \text{CO}_2 \rightleftharpoons \text{Ca}^{2+} + 2\text{HCO}_3^-$
 B $\text{CaO} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{Ca}^{2+} + 2\text{OH}^-$
 C $\text{CaCO}_3 + 2\text{CH}_3\text{COOH} \rightarrow 2\text{CH}_3\text{COO}^- + \text{Ca}^{2+} + \text{CO}_2 \uparrow + \text{H}_2\text{O}$
 D $\text{Ca} + 2\text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{Ca}^{2+} + 2\text{OH}^- + \text{H}_2 \uparrow$

5. _____

6. Kurš grafiks attēlo ķīmiskās reakcijas ātruma (v) atkarību no temperatūras (t)?

6. _____

7. Cik liels ir 0,001 M HNO_3 šķīduma pH?

- A 1   B 3   C 7   D 11

7. _____

8. Reakcijā $\text{CaCO}_3 \cdot \text{MgCO}_{3(c)} \rightleftharpoons \text{CaO}_{(c)} + \text{MgO}_{(c)} + 2\text{CO}_{2(g)}$ - Q ķīmiskais līdzsvars ir nobīdīts reakcijas produktu rašanās virzienā, ja

- A pazemina temperatūru,
C izmanto katalizatoru,
- B palielina spiedienu,
D samazina spiedienu.

8. _____

9. Kurā no vielām dzelzs masas daļa ir vislielākā?

- A Fe_3O_4 B FeCO_3 C Fe_2O_3 D FeS_2

9. _____

10. Kurš kurināmais sadegot vismazāk piesārņo vidi?

- A Kūdra   B Dabasgāze   C Akmeņogles   D Nafta

10. _____

11. Kura elementa atoma kodola lādiņš ir +7?

- A Li   B N   C F   D Fr

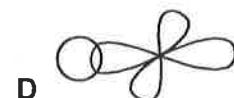
11. _____

12. Kurš no elementiem atrodas ķīmisko elementu periodiskās tabulas 4. periodā un VA grupā?

- A Sn   B As   C Nb   D Zr

12. _____

13. Kurā no attēliem redzama kovalentās saites veidošanās, pārklājoties s un p elektronu orbitālēm?

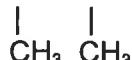
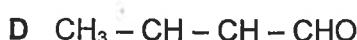
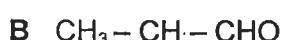
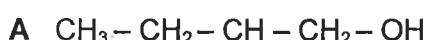
13. _____

14. Kurš no elementiem reakcijā $\text{Ag} + 2\text{HNO}_3 \rightarrow \text{AgNO}_3 + \text{NO}_2 + \text{H}_2\text{O}$ ir oksidētājs?

- A Ag   B N   C O   D H

14. _____

15. Kura no vielām ir butanāla izomērs?

15. _____

Kopā 2. uzd.

3. uzdevums.

Pabeidziet teikumus, brīvajā vietā ierakstot pareizās atbildes burtu!

1. No atomiem, molekulām vai joniem sastāv _____.
2. Oksidēšanās-reducēšanās process, kas norisinās pie elektrodiem, ja caur elektrolīta šķīdumu vai kausējumu plūst līdzstrāva, ir _____.
3. Atomi, kam ir vienāds kodola lādiņš, bet dažāds neitronu skaits atoma kodolā, ir _____.
4. Sāls jonu iedarbība ar ūdeni, kuras rezultātā mainās H^+ un OH^- jonu koncentrācija šķīdumā, ir _____.
5. Elektrolīti, kas ūdensšķīdumos vai kausējumos disociē, kā vienīgos anjonus veidojot hidroksīdjonus, ir _____.
6. Glicerīna un augstāko karbonskābju esteri ir _____.
7. Savienojumi ar vienādu sastāvu, bet atšķirīgu uzbūvi un īpašībām, ir _____.
8. Savienojumi, kuru molekulās ir karboksilgrupa un aminogrupa, ir _____.
9. Ogļhidrāts, ko satur graudi un kartupeļi, ir _____.
10. Organismā katalītisko, regulējošo un citas funkcijas veic _____.

A	Elektrolīze
B	Hidrolīze
C	Tauki
D	Olbaltumvielas
E	Izotopi
F	Ciete
G	Izomēri
H	Vielas
I	Aminoskābes
J	Sārmi
K	Skābes
L	Saharoze

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

Kopā 3. uzd.

Kopā 1. daļā

IZGLĪTĪBAS SATURA UN EKSAMINĀCIJAS CENTRS

IZGLĪTĪBAS SATURA UN EKSAMINĀCIJAS CENTRS

**EKSĀMENS ĶĪMIJĀ
12. KLASEI
2003. gada 18. jūnijā
SKOLĒNA DARBA LAPA**

2. daļa

KODS

-           **Ķ Ī M**

**EKSĀMENS ĶĪMIJĀ
12. KLASEI**

2. daļa

2003

1. uzdevums. (8 punkti)

Uzrakstiet 8 reakciju vienādojumus iespējamajām ķīmiskajām reakcijām starp dotajām vielām!

Vielas	Zn	CuO	C ₂ H ₄	C ₂ H ₅ OH	C ₆ H ₆
O ₂	1.	2.	3.	4.	5.
H ₂	6.	7.	8.	9.	10.
NaOH	11.	12.	13.	14.	15.
CH ₃ COOH	16.	17.	18.	19.	20.

---

2. uzdevums. (10 punkti)

Uzrakstiet reakciju vienādojumus pārvērtībām! Ar zvaigznīti (*) atzīmētajām pārvērtībām norādiet reakciju norises apstākļus!

Slāpeklis $\xrightarrow{1^*}$ amonjaks $\xrightarrow{2^*}$ slāpekļa(II) oksīds $\xrightarrow{3^*}$ slāpekļa(IV) oksīds $\xrightarrow{4^*}$
 $\xrightarrow{4^*}$ slāpekļskābe $\xrightarrow{5^*}$ svina(II) nitrāts $\xrightarrow{6^*}$? $\xrightarrow{7^*}$ svins

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

KODS

— K İ M

3. uzdevums. (5 punkti)

Nātrijs hidroksīda šķīduma masa ir 250,0 g, bet izšķīdinātās vielas masas daļa tajā – 8,0%.

Cik liela ir nātrijs hidroksīda masa šķidumā?

10. The following table summarizes the results of the study.

Cik liels ir nātrijs hidroksīda daudzums šķidumā?

10

Cik liels $0,2\text{ M}$ sērskābes šķiduma tilpums ir nepieciešams, lai pilnībā neutralizētu šķidumu, kas satur $0,25\text{ mol}$ nātrija hidroksīda?

1. *What is the primary purpose of the study?*

4. uzdevums. (10 punkti)

Vielas sastāvā ir ogleklis (masas daļa savienojumā ir 24,24%), ūdeņradis (4,04%) un hlors. Vielas tvaiku blīvums pret gaisu ir 3,414.

Nosakiet vielas molekulārformulu!

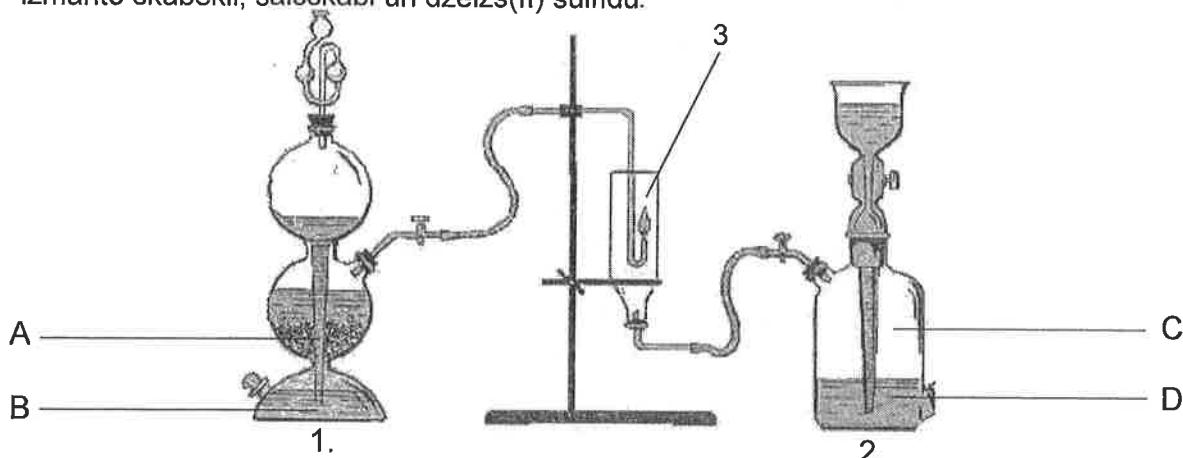
Sastādīt vielas divu izomēru struktūrformulas un uzrakstiet to nosaukumus!

10
11
12
13
14

Miniet divus piemērus oglūdeņražu halogēnatvasinājumu izmantošanai!

5. uzdevums. (11 punkti)

Attēlā ir redzama laboratorijas iekārta sērūdeņraža sadedzināšanai skābeklī. Lai realizētu šo procesu, izmanto skābekli, sālskābi un dzelzs(II) sulfīdu.

Nosauciet iekārtas galvenās sastāvdalas!

1. _____

2. _____

Uzrakstiet norādīto vielu formulas!

A _____

B _____

C _____

D _____

Uzrakstiet reakciju vienādojumus, kas norisinās aparātā 1 un traukā 3!

Kādā tilpumu attiecībā ir jāsajauc sērūdeņradis un skābeklis, lai vielas pilnībā izreāgētu?

Cik liels tilpums gaisa nepieciešams pilnīgai 0,4 l (n. a.) sērūdeņraža sadedzināšanai?

6. uzdevums. (12 punkti)

Rūpniecībā etanolu var iegūt dažādi. Vēsturisks paņēmiens ir oglhidrātu hidrolīze un raudzēšana. Izmanto arī metodi, pēc kuras etilspirtu sintezē no etilēna.

Uzrakstiet cietes un saharozes hidrolīzes reakciju vienādojumus!

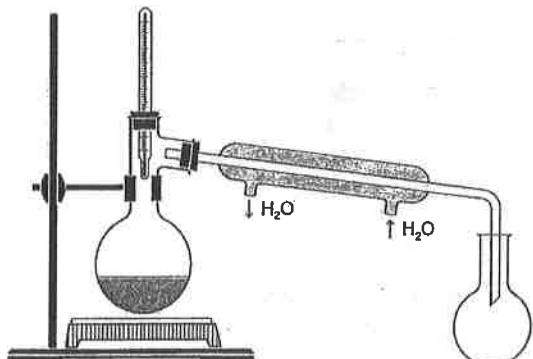
Uzrakstiet glikozes alkoholiskās rūgšanas reakcijas vienādojumu!

Uzrakstiet reakcijas vienādojumu, kas attēlo etanola sintētiskās iegūšanas metodi!

Miniet vienu Latvijas ražotni, kurā ražo (vai arī ražoja) etanolu!

Redzama laboratorijas iekārta, kuru izmanto etanola izdalīšanai no maisījumiem.

Kādu fizikālu attīrišanas paņēmienu izmanto šajā iekārtā?

Rūpnieciski iegūtais etanol satur apmēram 4,5% ūdens. Šajā procesā ūdeni no etanola atdalīt nav iespējams, tāpēc tam pievieno ūdensatņēmējas vielas, piemēram, kalcija oksīdu. Aprēķiniet, cik liela masa kalcija oksīda jāpievieno 1 litram etanola (blīvums $0,8 \text{ g/cm}^3$), kas satur 4,5% ūdens, lai iegūtu bezūdens etanolu!

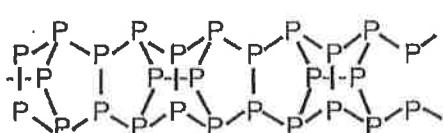
Kāpēc ūdeni nav iespējams pilnīgi atdalīt no spirta, izmantojot fizikālo attīrišanas paņēmienu?

7. uzdevums. (9 punkti)

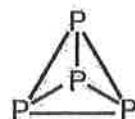
Fosforu iegūst no dabiskajiem fosfātiem, tos reducējot elektriskā loka krāsnīs ar ogles un kvarca smilšu maišījumu.

Sastādiet fosfora iegūšanas molekulāro un oksidēšanās-reducēšanās reakcijas vienādojumu!

Dota divu fosfora allotropisko veidu molekulu uzbūve.

A

B

Zīmējumā A ir attēlota _____ fosfora, bet zīmējumā B _____ fosfora uzbūve.

Miniet piemēru katra fosfora allotropiskā veida praktiskam pielietojumam!

Elements fosfors ietilpst dažādu fosforskābju un to sāju sastāvā. Kāpēc mazgāšanas līdzekjiem pievieno dažādus fosfātus?

Kādu vielu izmanto ortofosfātjonu pierādīšanai? Sastādiet molekulāro un jonu vienādojumus. Ko novēro reakcijas rezultātā?

Kādas izmaiņas apkārtējā vidē var notikt, ja upēs un ezeros nonāk noteķudeņi, kas satur fosfātus?